

Sygnatura akt I C 351/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dagmara Kos

Protokolant: Iwona Bartel

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2022 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa A. D. i R. D.

przeciwko (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o ustalenie nieważności umowy

1. ustala, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 13 sierpnia 2008 r. pomiędzy A. D. i R. D. a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. jest nieważna,
2. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów A. D. i R. D. kwotę 6.434,00 (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery) złote z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 5.400,00 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 351/22

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 września 2022 r. skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. powodowie A. D. i R. D. wnieśli o ustalenie nieważności umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawartej w dniu 13 sierpnia 2008 r. pomiędzy powodami a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. z uwagi na klauzule abuzywne dotyczące zasad ustalenia wartości kredytu, wypłaty kredytu oraz jego spłaty (§ 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, §9 ust. 2 zd. 2, 3 i 4) po uprzednim stwierdzeniu, iż zapisy § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, §9 ust. 2 zd. 2, 3 i 4 stanowią klauzulę niedozwoloną i nie wiążą powodów oraz o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według stawki podwójnej wraz z odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

(pozew- k.3-22)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powodów zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podnosił zarzut przedawnienia roszczenia powodów w zakresie obejmującym rzekome nadpłaty powstałe w okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia 14 września 2011 r. Podnosił też zarzut potrącenia wierzytelności powodów o zapłatę dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty z wzajemną wierzytelnością pozwanego o zwrot kwoty udzielonego powodom kredytu to jest kwoty 60.000,00 zł oraz wierzytelności pozwanego z tytułu tzw. wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału. Podnosił ponadto zarzut zatrzymania (na wypadek nieuwzględnienia zarzutu potrącenia) kwoty 60.000,00 zł stanowiącej roszczenie pozwanego w stosunku do powodów o zwrot kwoty udzielonego powodom kredytu oraz kwoty stanowiącej roszczenie pozwanego o zwrot tzw. wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału

(odpowiedź na pozew- k.44-46)

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2023 r. pełnomocnik powodów popierał powództwo a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu.

(protokół rozprawy z dnia 20 stycznia 2023 r. na płycie CD 00:03:14 – 00:03:38- koperta k.174)

Na rozprawie w dniu 27 października 2023 r. pełnomocnik powodów popierał powództwo a pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa. Pełnomocnik pozwanego złożył zarzut potrącenia wierzytelności o zapłatę dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty z wzajemną wierzytelnością pozwanego o zwrot udzielonego powodowi kredytu to jest kwoty 60.000,00 zł oraz wierzytelnością pozwanego z tytułu tak zwanego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału. Popierał też zarzut zatrzymania co do tych samych kwot. Pełnomocnik powodów zaś wnosił o nieuwzględnienie zarzutów potrącenia i zatrzymania zgłoszonych przez pozwanego.

(protokół rozprawy z dnia 27 października 2023 r. na płycie CD 00:02:43 – 00:10:50- koperta k.174)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W 2008 r. będący małżonkami powodowie A. D. i R. D. potrzebowali środków finansowych w kwocie 60.000,00 zł na zakup działki pod budowę domu. W celu ich pozyskania postanowili oni zaciągnąć kredyt. Powodowie sprawdzali ofertę kredytową innych banków. Ostatecznie zdecydowali się zaciągnąć kredyt w (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest pozwany, gdyż w banku tym powód miał wcześniej prowadzone konto. Pracownik tego banku nie przedstawił im oferty kredytu złotówkowego. Zaproponował im od razu zawarcie umowy kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego i informował ich, że taki kredyt jest korzystniejszy, gdyż ma on niższe raty spłaty niż kredyt złotówkowy. Pracownik banku nie informował powodów o ryzyku kursowym ani o tym jak kształtuje się kurs franka szwajcarskiego. Informował powodów, że wahania kursu tej waluty są niewielkie. Nie przedstawiał im też informacji historycznej, z której wynikałoby jak w poprzednich latach zmieniał się kurs tej waluty. Nie przedstawiał im również symulacji, z której wynikałoby jak zmieni się ich zobowiązanie, gdy kurs franka szwajcarskiego wzrośnie. Nie informował ich też w jaki sposób bank tworzy własne tabele kursowe.

(zeznania świadka M. Ś.- k.149-151, zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

Powodowie nie czytali umowy przed podpisaniem, sprawdzili jedynie w niej swoje dane osobowe i kwotę kredytu. Nie widzieli oni potrzeby czytania umowy, gdyż uznawali, że bank jest instytucją, którą mogą obdarzyć zaufaniem.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

W dniu 13 sierpnia 2008 r. powodowie zawarli z (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...). Zgodnie z § 2 ust. 1 tej umowy bank udzielił im kredytu w kwocie 60.000,00 zł waloryzowanego kursem (...) na okres 300 miesięcy od dnia 13 sierpnia 2008 r. do dnia 16 sierpnia 2033 r. Okres wykorzystania kredytu miał wynosić 0 miesięcy a okres spłaty kredytu z odsetkami 299 miesięcy. W myśl § 2 ust. 2 umowy kwota kredytu denominowanego (waloryzowanego) w (...) lub transzy kredytu miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. Zgodnie z § 2 ust. 3 umowy o wysokości wykorzystanego kredytu denominowanego (waloryzowanego) wyrażonej w walucie (...), wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo – odsetkowych w wyżej wymienionej walucie bank miał poinformować kredytobiorców w terminie

7 dni od dnia całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w Ogólnych Warunkach Kredytowania. W myśl § 3 ust. 1 umowy kredyt przeznaczony był na zakup działki nr (...) w Z., dla której zostanie założona nowa księga wieczysta. W myśl § 4 ust. 1 umowy uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo w terminie od dnia 1 września 2008 r. w formie przelewu na rachunek wskazany w akcie notarialnym umowy kupna sprzedaży kwoty 60.000,00 zł. Stosownie do postanowień § 4 ust. 1a umowy kredyt wykorzystywany miał być w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu. Zgodnie z § 4 ust. 2 tej umowy uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu warunków określonych w § 2 pkt 1, 2, 4, 5a i 6 Ogólnych Warunków Kredytowania oraz po złożeniu przez kredytobiorców pisemnej dyspozycji wypłaty kredytu.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174, kserokopia umowy kredytu z załącznikami- k.26-30, kserokopia ogólnych warunków kredytowania- k.30v-33)

Zgodnie z § 8 ust. 1 umowy oprocentowanie kredytu w całym okresie kredytowania miało być zmienne i stanowić sumę zmiennej stawki odniesienia i stałej marży banku w wysokości 2,40 punktów procentowych. Zgodnie z § 8 ust. 2 umowy w dniu zawarcia umowy oprocentowanie wynosiło 5,16 % w stosunku rocznym. W myśl § 8 ust. 5 umowy podstawą do ustalenia oprocentowania była stawka odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR 3 – miesięczny, z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku, publikowana na stronie (...) serwisu (...) lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym o godzinie 11.00 czasu „londyńskiego” z dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania zmiany. Stosownie do § 8 ust. 6 umowy w przypadku, gdy w okresie kredytowania wysokość oprocentowania kredytu przekroczyłaby czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP stopa procentowa kredytu miała być równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP przez okres tego przekroczenia. Zgodnie z § 8 ust. 3 umowy pierwsza zmiana oprocentowania wynikająca ze zmiany stawki odniesienia miała nastąpić w miesiącu kalendarzowym następującym po miesiącu, w którym została zawarta umowa w dniu ustalonym jako dzień płatności raty kapitałowo – odsetkowej. Jak wynikało z § 8 ust. 4 umowy kolejne zmiany oprocentowania miały być dokonywane w trzymiesięcznych okresach odsetkowych począwszy od dnia dokonania pierwszej zmiany oprocentowania odpowiednio do zmiany stawki odniesienia każdorazowo w dniu ustalonym jako dzień płatności raty kapitałowo – odsetkowej.

(kserokopia umowy kredytu z załącznikami- k.26-30)

Prawnym zabezpieczeniem spłaty udzielonego kredytu, odsetek a także innych związanych z kredytem należności w myśl § 10 ust. 1 umowy była hipoteka umowna kaucyjna do sumy najwyższej 120.000,00 zł ustanowiona na nieruchomości w Z. oznaczonej nr działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli założy nową księgę wieczystą.

(kserokopia umowy kredytu z załącznikami- k.26-30)

W myśl § 9 ust. 2 umowy po okresie wykorzystania kredytu kredytobiorcy mieli spłacać kredyt wraz z odsetkami w 299 ratach miesięcznych w dniu 13 każdego miesiąca począwszy od 13 października 2008 r. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała określona być w (...). Spłata rat kapitałowo – odsetkowych miała być dokonywana w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo – odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu spłaty a wysokość rat kapitałowo – odsetkowych w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla (...) obowiązującego w banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości tego kursu waluty miała mieć wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorców kredytu. Zgodnie z § 9 ust. 3 umowy miesięczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone zostały w równej wysokości. Zgodnie z § 9 ust. 4 umowy kredytobiorcy umocowali bank do obciążania/składania dyspozycji przelewu środków z rachunku prowadzonego w banku kwotą wymagalnych zobowiązań wynikających z umowy.

(kserokopia umowy kredytu z załącznikami- k.26-30)

W § 11 ust. 4 umowy zawarte zostało oświadczenie powodów, z którego wynikało, że zostali oni poinformowani przez bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów walut i że rozumieją oni wynikające z tego konsekwencje. Z § 11 ust. 5 umowy wynikało, że kredytobiorcy akceptują zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określenia kwoty kredytu w walucie, sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu oraz warunków jego spłaty.

(kserokopia umowy kredytu z załącznikami- k.26-30)

W wykonaniu umowy pozwany wypłacił powodom kwotę 60.000,00 zł. Kredyt został wypłacony jednorazowo w dniu 9 października 2008 r. i stanowił równowartość 27.739,25 CHF.

(kserokopia zaświadczenia- k.34-37)

W czasie zawarcia umowy kredytu powód prowadził w S. działalność gospodarczą w zakresie produkcji wyrobów metalowych. Powódka nie prowadziła wówczas działalności gospodarczej.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

Powodowie nadal spłacają kredyt.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

Powodowie dowiedzieli się, że ich umowa może być obciążona wadami prawnymi 2 – 3 lata temu i wówczas oddali ją do analizy prawnikowi.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

Powodowie oświadczyli na rozprawie, że mają świadomość, iż w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu pozwany może żądać od nich zwrotu kapitału i wynagrodzenia za korzystanie z kapitału oraz, że mając tę świadomość chcą aby Sąd stwierdził nieważność umowy kredytu.

(zeznania powodów: R. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:05:14 – 00:06:05 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:03:50 – 00:19:16- koperta k.174, A. D.- protokół rozprawy na płycie CD z dnia 27 października 2023 r. 00:06:05 – 00:07:07 w zw. z protokołem rozprawy na płycie CD z dnia 20 stycznia 2023 r. 00:19:16 – 00:28:48- koperta k.174)

Ustalen stan faktyczny Sąd dokonał w oparciu o zeznania powodów i powołane wyżej dokumenty, których treści strony nie kwestionowały a pozostałe złożone dokumenty Sąd pominął, jako że nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka I. K. z uwagi na to, iż nie brała ona udziału w zawarciu umowy przez powodów i stąd nie było możliwym do ustalenia w oparciu o te zeznania czy przedstawiona przez nią ogólna procedura zawierania umów kredytowych była stosowana w przypadku powodów.

Sąd pominął wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bankowości na fakty wskazane w odpowiedzi na pozew uznając, iż nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powodowie domagali się stwierdzenia nieważności umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawartej przez nich w dniu 13 sierpnia 2008 r. z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W..

Jak wynika z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że interes prawny w rozumieniu tego przepisu istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stanu prawnego lub prawa, powodująca potrzebę ochrony prawnej. Niepewność ta musi mieć charakter obiektywny, to jest istnieć na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Dlatego też nie można zakwestionować interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych jak i przyszłych możliwych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw, czy sytuacji prawnej podmiotu występującego z żądaniem (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 395/05).

W ocenie Sądu powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu. Podpisanie przez strony umowy kredytu wygenerowało bowiem długoterminowy stosunek prawny, który zgodnie z jego treścią nie został dotychczas wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o potencjalnej możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń ale także rozstrzyga w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania w przyszłości wynikających z umowy świadczeń, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 kpc, jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłacaniem kredytu przez powodów. (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2018 roku, sygn. I ACa 623/17) Orzeczenie ustalające znosi zatem wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. To zaś przesądza o wykazaniu przez powodów posiadania przez nich interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy kredytu.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 prawa bankowego umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika, że umowa kredytu jest umową nazwaną. Wynikająca z ustawy definicja tej umowy wskazuje, że jest ona umową dwustronnie zobowiązującą. Z jednej strony, bank zobowiązany jest do oddania do dyspozycji drugiej strony kwoty kredytu, a jednocześnie staje się uprawniony do uzyskania spłaty oddanej do dyspozycji kredytobiorcy kwoty. Z drugiej strony, kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty kredytu, a potem obciąża go obowiązek zwrotu oddanej do jego dyspozycji kwoty. Wobec nałożenia na kredytobiorcę obowiązku zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych

banku, umowa kredytu jest odpłatna. Jest też umową konsensualną, to znaczy dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być też określone zasady spłaty sumy kredytu.

W chwili zawarcia umowy kredytu przez powodów prawo bankowe nie przewidywało literalnie możliwości udzielania kredytów denominowanych i indeksowanych. Dopiero ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 165, poz. 984), która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r., dodano w art. 69 ust. 2 pkt 4 a, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa o kredyt powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo – odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ponadto ustawą tą do art. 69 dodano ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Choć ustawa prawo bankowe w chwili zawarcia umowy przez powodów i poprzednika prawnego pozwanego literalnie nie przewidywała możliwości udzielania kredytów indeksowanych, nie budzi wątpliwości Sądu dopuszczalność konstruowania w tym czasie zarówno umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, w których wysokość kwoty kredytu wyrażonej w złotych jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty obcej w dniu wydania, jak i umów kredytu denominowanego w walucie obcej, w których wartość kwoty kredytu jest wyrażona w walucie obcej, ale jest uruchamiana w złotych po przyjętym kursie przeliczeniowym. Zastosowanie bowiem konstrukcji przeliczeń pomiędzy walutą krajową i walutami zagranicznymi w celu ustalenia wysokości świadczeń, do których obowiązany jest kredytobiorca w ramach realizacji obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek nie narusza istoty umowy kredytu. Nadal zachowana jest zasada, zgodnie z którą bank udostępnia kredytobiorcy kapitał kredytu, kredytobiorca go wykorzystuje i zobowiązany jest do zwrotu. Zastosowanie przeliczeń oznacza jedynie modyfikację wysokości świadczeń, do których zobowiązane będą strony, ale nie ingeruje w ogólną konstrukcję umowy. Zabieg taki mieści się w granicach swobody umów (art. 353¹ kc) W przypadku umów kredytu indeksowanego miała miejsce modyfikacja istniejącej umowy nazwanej – umowy kredytu, która doprowadziła do wykształcenia się w obrocie pewnego rodzaju tych umów, cechujących się określonymi zasadami ustalania świadczeń stron. Wykształcenie się w praktyce umów o określonych cechach doprowadziło następnie do ich częściowej regulacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z art. 4 powołanej wyżej ustawy w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4 a w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Wskazany przepis wprost potwierdza zatem stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą prawo bankowe do umów zawartych przed tą nowelizacją. W tej sytuacji nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne jako niedopuszczalne w dacie ich zawierania.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z przepisu tego wynika zatem, że aby uznać postanowienie umowne za niedozwolone powinny zostać spełnione następujące przesłanki:

- postanowienie nie było indywidualnie uzgodnione (nie było negocjowane),

- postanowienie nie dotyczy sformułowanych jednoznacznie głównych świadczeń stron,
- w wyniku zawarcia w umowie tego postanowienia prawa i obowiązki konsumenta zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- doszło tym samym do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Zgodnie z art. 385² kc oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, iż w czasie zawierania umowy powódka nie prowadziła działalności gospodarczej i zawierając ją działała jako konsumentka. Nie ulega też wątpliwości, iż powód prowadził wówczas działalność gospodarczą. Nie oznacza to jednak, iż powód nie mógł w tym czasie zawierać umów w charakterze konsumenta. W ocenie Sądu zawierając umowę kredytu z dnia 13 sierpnia 2008 r. powód działał właśnie jako konsument. Powód potrzebował kredytu na zakup działki, na której nie prowadził i nie prowadzi działalności gospodarczej. Cel, na jaki udzielony został kredyt, nie był więc związany z działalnością gospodarczą prowadzoną przez powoda. Skoro zatem obojgu powodom przysługiwał status konsumenta przy zawarciu umowy kredytu, umowę można badać pod kątem zawierania przez nią niedozwolonych postanowień umownych.

W przedmiotowej sprawie Sąd nie miał wątpliwości, że kredytobiorcy nie mieli wpływu na kształt postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych zawartych w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a i § 9 ust. 2 umowy. Od ich decyzji zależało czy zawrzeć umowę, w jakiej wysokości chcieliby zaciągnąć kredyt i na jaki okres. Pozwany nie wykazał natomiast, że kredytobiorcy indywidualnie uzgodnili wyżej wskazane postanowienia dotyczące klauzuli waloryzacyjnej, w tym sposób ustalenia wysokości kursów waluty po jakich miały być przeliczone kredyt do wypłaty oraz wysokość rat. W tym miejscu zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 385¹ § 4 kc ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Pojęcie postanowień określających główne świadczenia stron kojarzone jest ze świadczeniami charakteryzującymi daną umowę, określającymi jej istotę, czyli tzw. essentialia negotii, rozumiane jako cechy, według których dokonuje się kwalifikacji konkretnej czynności prawnej do ustawowo wyróżnionych typów czynności. Ocena powinna być dokonywana w odniesieniu do konkretnej umowy z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności.

Zdaniem Sądu głównego świadczenia stron, w przypadku umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, dotyczą również klauzule indeksacyjne określające kurs wymiany waluty obcej w jakiej ustalane jest zobowiązanie kredytobiorcy i przeliczana jest wysokość podlegającej spłacie w PLN raty kredytu. Decydują one bowiem o wysokości głównych świadczeń kredytobiorcy oraz o wysokości tzw. spreadu walutowego, stanowiącego de facto element wynagrodzenia banku za udzielony kredyt.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że klauzule indeksacyjne zawarte w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a i § 9 ust. 2 umowy dotyczą głównych świadczeń stron umowy. Rozważenia zatem wymagało czy powyższe postanowienia umowne zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co zgodnie z art. 385¹ § 1 kc wykluczałoby ich kontrolę pod kątem nieuczciwego charakteru w obrocie z konsumentami.

W ocenie Sądu zapisy § 2 ust. 2 umowy stanowiące, że „kwota kredytu denominowanego (waloryzowanego) w (...) lub transzy kredytu miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu” oraz § 4 ust. 1a umowy stanowiące, że „kredyt wykorzystywany jest w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu” są postanowieniami, które naruszają wymóg przejrzystości materialnej umowy co do wyrażonej w walucie (...) wartości udzielonego kredytu. Na podstawie tych postanowień umowy nie można bowiem określić kwoty pieniężnej odpowiadającej wartości

udzielonego kredytu w walucie obcej jako walucie rozliczeniowej. Ustalenie tej kwoty zależało bowiem od dwóch niewiadomych – kursu wymiany waluty i momentu jego ustalenia. Kurs wymiany waluty ma bowiem określać tabela kursowa banku, będąca aktem wewnętrznym, jednostronnym przedsiębiorcy, nieweryfikowalnym jeżeli chodzi o zasady ustalania wysokości kursu (...). Brak jest nadto możliwości wskazania w sposób pewny momentu ustalenia tego kursu skoro jak wynika z § 4 ust. 2 umowy uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu warunków szczegółowo określonych w § 4 ust. 2 umowy.

Zgodnie więc z tymi postanowieniami łączącej strony umowy ustalenie salda zadłużenia konsumentów miało nastąpić według kursu kupna waluty (...) obowiązującego w dniu wykorzystania kredytu przy czym okres wykorzystania kredytu wynosił o miesięcy. W oparciu o takie zapisy umowy nie sposób jest uznać, że całkowity koszt zaciąganego przez powodów jako konsumentów zobowiązania został określony w sposób jednoznaczny.

Także zapis § 9 ust. 2 umowy stanowiący, że „spłata rat kapitałowo – odsetkowych dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo – odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w banku w dniu spłaty” jest postanowieniem, które narusza wymóg przejrzystości materialnej umowy. W tym przypadku nie sposób jest określić wysokości świadczeń powodów, gdyż zostały one uzależnione od pozostających poza umową tabel kursowych ustalanych przez kredytodawcę w oparciu o niewyjaśnione kryteria.

To te właśnie zapisy nie określają w sposób prosty i zrozumiały głównych świadczeń stron umowy.

Reasumując stwierdzić należy, że analiza powyższych zapisów umowy nie pozwala przyjąć, iż zostały one wyrażone prostym i zrozumiałym językiem jak wymaga tego art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG lub, że zgodnie z art. 385¹ § 1 kc zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nie sposób jest przyjąć, aby w oparciu o nie przeciętny konsument mógł ustalić lub zweryfikować wysokość swojego zobowiązania, w tym obciążającej go raty spłaty kredytu czyli aby miał pełną świadomość i pełne rozeznanie co do wysokości obciążających go świadczeń. Tym samym zakwestionowane klauzule mogły podlegać kontroli w ramach systemu ochrony konsumentów przed stosowaniem nieuczciwych warunków umowy przez przedsiębiorców.

Niejednoznaczność postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pozwalała badać czy postanowienia te nie były abuzywne. Należało zatem ustalić czy wskazane postanowienia umowne, kształtowały prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy.

Dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką i moralnością. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są: niedoinformowanie drugiej strony umowy, spowodowanie jej dezorientacji, wywołanie u klienta błędnego przekonania, wykorzystanie niewiedzy klienta lub jego naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego niezgodnie z zasadą równorzędności stron. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.

Rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce wówczas, gdy umowa przewiduje nieusprawiedliwione dysproporcje, na niekorzyść konsumenta, w rozłożeniu umownych praw i obowiązków. Chodzi o zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta.

W ocenie Sądu wprowadzenie do umowy klauzul zawartych w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a i § 9 ust. 2 jest działaniem wbrew dobrym obyczajom. Na podstawie powyższych postanowień kredytodawca przyznał bowiem sobie prawo do przeliczenia zobowiązania powodów po kursie określonym w tabeli kursowej i do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego walutą (...) poprzez wyznaczenie w tabelach kursowych kursu sprzedaży (...) oraz wartości spreadu walutowego. Przedmiotowe postanowienia dawały kredytodawcy uprawnienie do określenia wysokości kursu sprzedaży i kupna (...) bez jakichkolwiek wytycznych, ram czy ograniczeń. Pozwany miał więc dowolność w kształtowaniu wysokości zobowiązania powodów, których kredyt indeksowany był kursem (...). Postanowienia dotyczące waloryzacji są niedozwolone również z uwagi na to, że ustalają inną wysokość kursu

przyjętego dla przeliczeń kwoty udzielonego kredytu ze złotych na franka szwajcarskiego i inną wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń przy ustalaniu wysokości wymaganej spłaty z franka szwajcarskiego na złotówki.

Takie ukształtowanie klauzuli waloryzacyjnej, zgodnie z którym bank może w sposób dowolny i niepoddający się weryfikacji ustalać kursy waluty, stanowiące narzędzie indeksacji, a tym samym wpływać na wysokość własnych korzyści i generować dodatkowe i nieprzewidziane umową koszty dla kredytobiorcy, rażąco narusza zasadę równowagi kontraktowej na niekorzyść konsumenta i dobre obyczaje (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., VI ACa 420/11).

Klauzulą abuzywną jest postanowienie umowne zezwalające stronie (bankowi) na dowolne kształtowanie wysokości świadczenia drugiej strony. Takie postanowienie nie przestaje być niedozwolone tylko dlatego, że zostało wykorzystane ze stosunkowo niewielkim pokrzywdzeniem kontrahenta. Niedozwolony charakter klauzuli i konieczność jej wyeliminowania z umowy wynika bowiem z nieakceptowalnego oddania jednej ze stron uprawnienia do określenia wysokości świadczenia drugiej strony, niezależnie od tego czy strona zastrzegająca korzystne dla siebie świadczenie wykorzystwała swą uprzywilejowaną pozycję tylko w umiarkowanym stopniu. W świetle bowiem art. 385¹ kc kontroli podlega treść umowy, a nie sposób jej wykonania czy też sposób ewentualnego wykorzystania badanego postanowienia umownego przez przedsiębiorcę, na którego korzyść postanowienie to zostało zastrzeżone. Postanowienie umowne skutkujące rażąco dysproporcją uprawnień i obowiązków kontraktowych na niekorzyść konsumenta jest abuzywne od chwili zawarcia umowy, bez względu na to czy i jak przedsiębiorca skorzysta z przewidzianych w nim uprawnień. Ocena zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami dokonywana jest na dzień zawarcia umowy. Oznacza to, że kontroli podlega samo uprawnienie do stosowania danej klauzuli a nie sposób jego wykorzystania. Z tej przyczyny wysokość kursów (...), jakie bank przyjmował do przeliczenia salda kredytu do wypłaty i ustalenia wysokości rat kredytu, nie miała znaczenia dla oceny abuzywnego charakteru postanowień umowy.

Zapisy zawarte w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a i § 9 ust. 2 umowy, w ocenie Sądu, nie tylko kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ale też rażąco naruszają ich interesy. W ocenie Sądu powódowie po analizie wskazanych postanowień umowy nie mogli uzyskać wiedzy o wysokości ich zobowiązania w walucie (...), która to wysokość miała się przekładać na wysokość rat kredytu, jakie zobowiązani byli spłacać. Ponadto zapisy umowy dają kredytodawcy prawo do pobierania tzw. spreadu walutowego pomimo braku ku temu ekonomicznego uzasadnienia, a nadto spread ten, rzutujący na wysokość zobowiązania powodów, jest ustalany przez kredytodawcę w sposób jednostronny, a zatem dowolny.

W przypadku kredytów udzielanych, wypłacanych i spłacanych w walucie polskiej, a jedynie waloryzowanych kursem waluty obcej nie dochodzi do żadnych realnych transakcji walutowych związanych bezpośrednio z udzieleniem kredytów, a jedynie do obliczeń matematycznych, których celem jest określenie wartości kredytów udzielonych w PLN oraz wartości poszczególnych rat spłaty według miernika wartości, jakim jest kurs waluty obcej. Kredytodawca nie ponosi zatem żadnych kosztów zakupu waluty w celu wypłaty konkretnego kredytu udzielanego w złotych, ani kosztów jej sprzedaży na rzecz kredytobiorcy i nie powinien oczekiwać ich zwrotu oraz dodatkowego wynagrodzenia (zysku) z tytułu takich czynności. W tym przypadku koszty i wynagrodzenie kredytobiorcy powinny zawierać się w ramach odsetek i ujętej w nich marży. Celem indeksacji powinno być zachowanie na przestrzeni ustalonego, długiego okresu na jaki udzielane są kredyty, jednolitej wartości wzajemnych świadczeń stron. Stwierdzić tym samym należy, że wynikający z umowy obowiązek powodów ponoszenia kosztów spreadu walutowego stanowi nieuczciwą praktykę banku, mającą zagwarantować mu dodatkowe oprócz charakterystycznego dla umowy kredytu oprocentowania, wynagrodzenie.

Jednocześnie sposób, w jaki kredytodawca zastrzegł sobie ten dodatkowy zysk mijał się z zasadą transparentności i przejrzystości umowy. W postanowieniach umownych nie zostały bowiem sprecyzowane w jakikolwiek sposób kryteria ustalania przez kredytobiorcę kursu kupna i kursu sprzedaży (...). Dla oceny abuzywności postanowienia, będącego źródłem spreadu walutowego, istotne jest zaś to, czy przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o istnieniu różnicy, ogólnie obserwowanej na rynku papierów wartościowych, między kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej, ale również oszacować potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne, jakie niesło dla niego

zastosowanie kursu sprzedaży przy obliczaniu rat kredytu, którymi zostanie ostatecznie obciążony. Dla przeciętnego bowiem konsumenta, a więc konsumenta dobrze poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i ostrożnego istotna jest nie tylko świadomość zastosowania różnych kursów walut przy wypłacie i spłacie kredytu oraz ich zmienności, ale także orientacja co do skali wynikającego stąd, dodatkowego obciążenia finansowego.

Z treści umowy wynika, że bank udzielając kredytu w złotych ryzykował stratę jedynie kwoty, która została wypłacona powodowi, co mogło nastąpić w przypadku znacznego spadku wartości waluty wskazanej jako waluta indeksacji. Natomiast w przypadku powodów wysokość ich zobowiązania mogła osiągnąć niczym nieograniczoną wysokość już na początkowym etapie (wraz ze spadkiem wartości waluty krajowej w stosunku do waluty indeksacji). Do tego mogło dojść również w czasie wykonywania zobowiązania po kilku lub kilkunastu latach. Ponadto umowa nie przewidywała instrumentów, które pozwoliłyby powodowi na zmianę sposobu wykonywania umowy po wystąpieniu niekorzystnego dla nich wzrostu kursu walut.

Z tych też względów wskazane powyżej uregulowania umowy należy uznać za niedozwolone, gdyż mogły doprowadzić i ostatecznie doprowadziły, gdy porównamy wysokość udzielonego kredytu, wysokość spłaconego kredytu i wysokość zadłużenia, do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli do nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków między stronami. Ponadto naruszyły one dobre obyczaje, ponieważ doszło do wykorzystania przewagi kontraktowej banku, który dokonując wcześniej fachowej oceny ryzyka kursowego zabezpieczył swoje interesy, a nie interesy powodów, których informowano jedynie o stabilności franka szwajcarskiego i korzystniejszych warunkach oprocentowania w porównaniu do kredytu nieindeksowanego do waluty obcej.

W tym miejscu należy wskazać, że bank nie wykonał także swoich obowiązków w zakresie poinformowania powodów o ryzyku kursowym. Oświadczenia zawarte w umowie nie czynią zadość tym obowiązkom. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by powodowie mieli pełną wiedzę co do konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. P. obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający powodowi, że zaciągnięcie takiego kredytu jest bardzo ryzykowne a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Z poczynionych w sprawie ustaleń nie wynikało, by taki obowiązek informacyjny został przez bank wykonany w sposób ponadstandardowy, dający powodowi pełne rozeznanie w tym zakresie. Na tę okoliczność pozwany nie przedstawił w zasadzie żadnych dowodów a dowód z zeznań zawnioskowanego świadka nie był przydatny dla ustaleń w tym zakresie, gdyż nie uczestniczył on w procesie zawierania umowy z powodami. Ponadto, rzeczywistość pokazała, że określenie nawet w przybliżeniu skali ryzyka walutowego związanego z tego rodzaju kredytami okazało się całkowicie nietrafione.

Dysproporcja praw i obowiązków stron na niekorzyść powodów jako słabszej strony stosunku zobowiązaniowego jest nieusprawiedliwiona a brak równowagi kontraktowej występuje w stopniu, który rażąco narusza interes majątkowy konsumentów, zobowiązując ich do spłaty zaciągniętego kredytu w wysokości arbitralnie ustalonej przez bank. Jednostronna swoboda kształtowania przez bank sytuacji finansowej powodów uniemożliwiła przy tym sprawdzenie zasadności i prawidłowości decyzji banku, co również narusza prawo powodów do uzyskania pełnej i rzetelnej informacji o czynnikach kształtujących ich obowiązki. Naruszony jest zatem również ich interes pozamajątkowy w postaci niepewności co do okoliczności wpływających na wysokość ich zobowiązania.

To, że powodowie dokonali wyboru kredytu indeksowanego do waluty (...) i oświadczyli, że zostali poinformowani przez bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów walut, nie oznacza bowiem, że wyrazili zgodę na regulowanie w ramach umowy kredytu swoich praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami czy też, że wyrazili zgodę na rażące naruszenie ich interesów.

Wobec niejednoznacznych postanowień umowy określających główne świadczenia stron nie sposób jest również przyjąć, że powodowie zawarli umowę kredytu pozostając w pełni świadomi co do wynikających z niej obciążeń a tym samym, że byli w pełni rozeznani co do ryzyka jakie na siebie przyjmują. Co do złożonych przez nich

oświadczeń o akceptacji ryzyka związanego ze zmianą kursów walut oraz co to tego, że rozumieją oni wynikające z tego konsekwencje to należy mieć na uwadze, że w oparciu o treść tych oświadczeń nie da się ustalić jakie konkretnie informacje odnośnie ryzyka kursowego przedstawione zostały powodom. Udzielenia powodom takich konkretnych informacji przed zawarciem umowy nie udowodnił również pozwany, do czego zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodowego określoną w art. 6 kc był obowiązany. Brak jest też dowodu na to, by powodowie zostali pouczeni o zasadach konstruowania przez bank tabel kursowych stanowiących podstawę określenia kursu waluty na potrzeby ustalenia wysokości ich zobowiązania i wysokości rat kredytu oraz aby zostali poinformowani o tym jakie będą konsekwencje wysokiego (tj. wykraczającego poza normalne, typowe wahania) wzrostu wartości waluty do jakiej kredyt jest indeksowany, którego to wzrostu, z uwagi na długi okres na jaki został zaciągnięty kredyt, nie można przecież było wykluczyć.

Powyższe prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw aby przyjąć, iż w chwili zawierania umowy kredytowej powodowie mogli mieć pełne rozeznanie co do tego jak duże jest ryzyko zmiany kursu waluty na przyszłość na przestrzeni wielu lat obowiązywania umowy kredytowej i jakie to będzie miało dla nich skutki ekonomiczne.

Przechodząc do oceny skutków uznania postanowień zawartych w umowie za niedozwolone postanowienia umowne, należy mieć na uwadze, że co do zasady uznanie postanowień umowy za niedozwolone nie powinno powodować upadku całej umowy, gdyż jak stanowi art. 385¹ § 2 kc jeżeli postanowienia umowy nie wiążą konsumenta zgodnie z § 1 tego artykułu, strony są umową związane w pozostałym zakresie.

Utrzymanie w mocy umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej nie będzie możliwe zwłaszcza wówczas gdy uznanie zawartych w niej postanowień za klauzule abuzywne doprowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnicy kursów walutowych, ale również pośrednio do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. Skoro zaś klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, to obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy wydaje się w tych okolicznościach niepewna.

W ocenie Sądu utrzymanie w mocy łączącej strony umowy kredytu indeksowanego do waluty (...) bez uznanych za niedozwolone postanowień regulujących mechanizm indeksacji jest niemożliwe, gdyż prowadziłyby do zmiany charakteru prawnego tego stosunku obligacyjnego. Wyeliminowane zostałyby bowiem pośrednio z tej umowy ryzyko kursowe związane z indeksacją przedmiotu kredytu do waluty obcej to jest (...), determinujące zastosowanie w dalszym ciągu obowiązującego postanowienia o oprocentowaniu kredytu określanego według stopy międzybankowej tej waluty tj. LIBOR. Pozostawienie umowy w kształcie okrojonym poprzez wyeliminowanie z niej klauzul indeksacyjnych określających przecież główne świadczenia stron umowy, zdaniem Sądu, stanowiłoby naruszenie art. 353¹ kc wyrażającego zasadę swobody umów. Byłoby sprzeczne z istotą, naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować. Bez takich bowiem postanowień nie może dojść do ważnego zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej. O zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji, w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Zarazem należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umów kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

Wyeliminowanie z umowy zapisów regulujących mechanizm indeksacji nie pozwala na utrzymanie w mocy tak ukształtowanego stosunku prawnego jako sprzecznego z naturą (charakterem prawnym) zobowiązania, które strony chciały wykreować. Umowę w tak okrojonym kształcie uznać należy za nieważną. Nie można bowiem zastąpić zawartych w nich niedozwolonych postanowień przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Mając na uwadze powyższe Sąd ustalił, iż umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 13 sierpnia 2008 r. pomiędzy powodami a (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. jest nieważna.

Jednocześnie Sąd stwierdził, iż, wbrew twierdzeniem pozwanego, roszczenie powodów nie było przedawnione w żadnej części. Po wydaniu wyroku (...) z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie C-776/19 bezspornym stało się, że termin przedawnienia roszczeń wynikających z kredytów frankowych nie może zacząć biec, dopóki kredytobiorca nie dowie się o wadliwości swojej umowy. W przedmiotowej sprawie należało przyjąć, że powodowie dowiedzieli się o wadliwości umowy w czasie, kiedy udzielili pełnomocnictwa do reprezentowania ich w tej sprawie swojemu pełnomocnikowi a więc bezpośrednio przed wniesieniem przez niego pozwu w tej sprawie.

W przedmiotowej sprawie pozwany podniósł zarzut potrącenia wierzytelności powodów o zapłatę dochodzonej w tej sprawie z wzajemną wierzytelnością pozwanego o zwrot udzielonego powodom kredytu to jest kwoty 60.000,00 zł oraz z wierzytelnością pozwanego z tytułu tak zwanego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału nie wskazując wysokości tej wierzytelności.

Zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego był nieskuteczny, gdyż w przedmiotowej sprawie powodowie nie zgłaszali roszczenia pieniężnego.

Jeśli chodzi o zgłoszony przez pozwanego zarzut zatrzymania, to nie mógł on zostać uwzględniony, gdyż powodowie nie zgłaszali w tej sprawie żądania zapłaty i Sąd nie zasądził na ich rzecz od pozwanego żadnych kwot.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwotę 6.434,00 zł, na którą złożyły się opłata od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika powodów w kwocie 5.400,00 zł ustalone stosownie do treści § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935) i opłaty skarbowe od pełnomocnictw w kwocie 34,00 zł. Sąd uznał jednocześnie, iż nakład pracy pełnomocnika powodów sprowadzający się do sporządzenia pozwu i udziału w dwóch rozprawach nie uzasadniał przyznania mu wynagrodzenia w wyższej niż stawka minimalna kwocie.